

COVA DEL TABÚSTOL: espeleologia a Benassal

Boca de la Cova del Tabústol. /J. ALMELA

Introducció

Les cavitats són un element que formen part del paisatge i que en el terme municipal de Benassal tenen una importància que no s'assoleixen en altres llocs de les nostres comarques. Una mostra d'això és la gran quantitat de topònims existents referents a Coves, Avents i Abrics. En terme de Benassal l'Espeleo Club Castelló té catalogats un total de 109 topònims que fan referència a fenòmens subterranis. Moltes d'aquestes cavitats estan topografiades i situades, mentre que una gran part no ho estan. El fet que hi hagen tantes coves està determinat per l'abrupte del terreny, on abunden els profunds barrancs i les cingleres, que a més són de naturalesa calcària i que són més vulnerables a la formació de cavitats.

Accés

En el cas que ens ocupa; la Cova del Tabústol, està situada en l'extrem sud-est del terme municipal de Benassal, a uns 2 kilòmetres al sud-est de la població. La cavitat s'obri en el marge dret del barranc del Mançanar, prop de la seua capçalera.

Per accedir a la cavitat des de la Font d'en Segures, hem d'agafar el camí situat a l'esquerra de la carretera, un poc abans d'arribar a la Font d'en Segures. Seguim aquest camí durant 1 kilòmetre fins arribar al Mas

del coll de Rualda. Del Mas prenem un altre camí menys marcat que va en direcció sud i que ens porta a un coll, que és la capçalera del Barranc del Mas de la Cova, ja a terme de Culla. Des d'aquest coll prenem direcció Est fins arribar a la capçalera del barranc del Mançanar, on s'obre la cavitat. Ací descendim per dins del barranc uns 300 metres i un poc abans d'arribar a unes carresques, a la dreta i a uns 30 metres sobre el barranc trobem la boca de la Cova del Tabústol. Com a referència, la boca s'obri aproximadament a la altura de la confluència de dos petits barranquets. En uns 40 minuts podem anar a peu de la Font d'en Segures a la Cova del Tabústol.

Descripció

La boca de la cavitat té unes dimensions de 2,7 metres d'amplària per 1 metre d'altura i està orientada al Nord. A l'entrada en la cavitat el sostre s'alça i ens situem en la part superior d'una rampa, on podem apreciar les primeres formacions, on destaca una columna. Ací ens trobem en una primera sala allargada de 16 x 5 x 7 metres (llarg x ample x alt). A l'Esquerra d'aquesta sala trobem una segona sala, un poc més petita i que comunica amb la primera per diferents llocs. Aquesta segona sala té unes dimensions de 5 x 6 x 7 metres i en alguns racons podem observar petites cambretes decorades amb petites estalactites i estalagmites. Un exemple és la situada en la secció -b- de la topografia. També en aquesta segona sala trobem un petit forat estret que no és penetrable a nivell humà, encara que tirant pedres es veu que la cavitat continua. Respecte a les formacions que podem trobar arreu de tota la cavitat, són: estalactites i estalagmites. Les primeres pengen del sostre mentre que les altres creixen de baix cap amunt. Columnes; es la unió de les estalactites i estalagmites i estan en contacte amb el sostre i el pis. Gurs, que són petits estanys on s'acumula aigua, formant repeses amb formes sinuoses. Colades, es formen en les parets i en les rampes.

Podríem afirmar que la cavitat és un sol espai dividit per grans masses de concreció que separen les dos sales principals i altres petites estànies.

El recorregut de la cavitat és de 48 metres i la profunditat de -5 metres.

Un poc d'Història

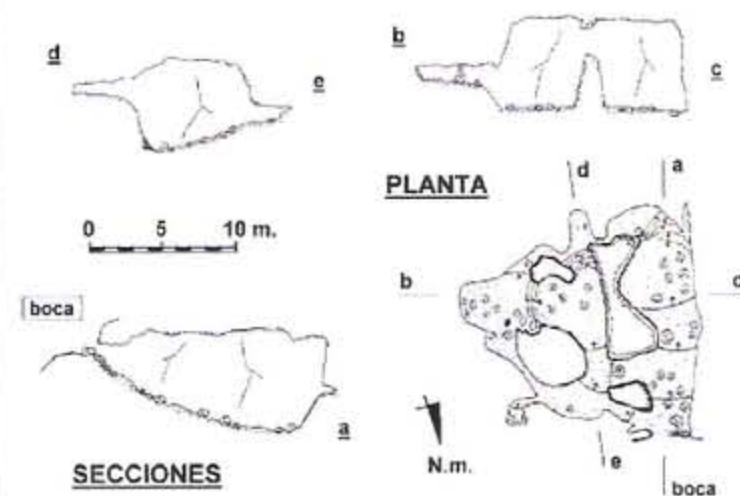
Aquesta cavitat ha estat molt visitada des d'antic. Des del segle XVI es coneix l'ocupació de la cova d'en Tabusco per Josep Rivera, on fa vida eremítica, per passar després a l'ermita de sant Roc, al coll d'en Timor, on serà el primer ermità. Les nombroses inscripcions existents i el sostre i les parets fumades ho demostren. A més en la passada guerra civil es va amagar gent, una mostra d'això són els treballs de condicionament de la cavitat en la zona propera a la boca. Hi ha uns petits murs de pedra per fer més habitable la cavitat. Una altre aspecte de la cova que han deixat els visitants són les zones interiors amb noms propis (toponímia menor) com són l'Esbarador, l'Avent i la capelleta de la Mare de Déu.

Columna situada en la sala d'entrada. /J. ALMELA

COVA DEL TABÚSTOL (Benasal).

Topografia: Jesús y Juan Maria Almela (E.C.C.) - 25/03/2008

Topografia de la cavitat, realitzada pels membres per l'Espeleo Club Castelló. /J. ALMELA

La part negativa de la cavitat són les formacions destrossades pels visitants irresponsables, que abans de ser trencades, segur que lluirien tot el seu esplendor.

Toponímia

La primera referència al topònim de la cavitat és de 1801 "Cova d'en Tabusco", posteriorment hi ha referències de 1903 "Cova de Entabusto" i 1909 "Cova de Entabusco". El topònim del lloc "El Tabústol" està ja documentat en 1583 i signifiqui algo ruidós i escandalós. Actualment la cavitat es coneix com Cova del Tabústol.

Respecte a la gran quantitat de topònims referents a coves i avencs en el terme de Benassal, seria interessant aclarir la seua situació, doncs és fonamental que no es perda el topònim i quede oblidat. La gran despoblació de les últimes dècades que ha afectat a tota la zona, s'ha encarregat que molts topònims hagen quedat en l'oblit i acaben per desaparèixer.

BIBLIOGRAFIA

- Arenós Domínguez, Joaquín, (E.C.C) : SICE-CS; www.cuevascastellon.uji.es
- Pere-Enric Barreda i Edo ; Pàgina WEB multimèdia dissenyada per Pere-Enric Barreda, cronista oficial de la Vila de Benassal: Una excursió a la Cova del Tabústol (ara d'en Tabusco), 1997.
- Pere-Enric Barreda i Edo; Toponímia dels pobles valencians: Benassal (L'Alt Maestrat). 2001
- Viciano Agramunt, Josep Lluís: La Roca dels Ermitans (San Mateu, Castelló) , BERIG N°-2, Mayo 1996. Revista del Espeleo Club Castelló.

JESÚS ALMELA